

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2022. gada 24.maijā

Satversmes tiesas 2.kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Gunārs Kusiņš un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr.90/2022), kuru iesnieguši divdesmit divi 13.Saeimas deputāti: Uldis Augulis, Edgars Tavors, Gundars Daudze, Viktors Valainis, Didzis Šmits, Armands Krauze, Janīna Jalinska, Māris Kučinskis, Raimonds Bergmanis, Jānis Vucāns, Ramona Petraviča, Māris Možvillo, Ēriks Pucens, Ieva Krapāne, Kaspars Ģirģens, Ralfs Nemiro, Karina Sprūde, Jūlija Stepaņenko, Aldis Gobzems, Jānis Dūklavs, Romāns Naudiņš un Ingūna Rībena (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ostu likuma 4.panta trešās daļas 1.punktu, 4.panta devīto daļu, 7.panta 1.¹ daļu, kā arī pārejas noteikumu 16.punkta 1. un 2.apakšpunktu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1.pantam, 101.panta otrās daļas pirmajam teikumam un Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3.panta pirmajai daļai.

2. Saskaņā ar Ostu likuma 4.panta trešās daļas 1.punktu attiecīgās ostas pārvaldes valdījumā atrodas valsts un pašvaldības zeme un akvatorija. Šā likuma

4. panta devītā daļa paredz, ka valsts un pašvaldība ir tiesīga tai piederošo ostas teritorijā esošo nekustamo īpašumu atsavināt, valstij nododot to pašvaldībai un pašvaldībai nododot to valstij bez atlīdzības.

Savukārt Ostu likuma 7. panta 1.¹ daļa paredz, ka ostas pārvalde Rīgas ostā un Ventspils ostā ir kapitālsabiedrība, kuras kapitāla daļas (akcijas) pieder valstij un var piederēt arī attiecīgajai pašvaldībai. Valstij šajā kapitālsabiedrībā pieder ne mazāk kā trīs piektdaļas kapitāla daļu (akciju). Šī kapitālsabiedrība īsteno ostas pārvaldes funkcijas Rīgas ostā un Ventspils ostā un atrodas Satiksmes ministrijas pārraudzībā attiecībā uz Ostu likumā, Rīgas brīvostas likumā un Ventspils brīvostas likumā noteikto ostas pārvaldes funkciju, uzdevumu un pienākumu īstenošanu. Kapitālsabiedrības kapitāla daļas (akcijas) nav ieķīlājamas, un tās ir atsavināmas vienīgi savstarpēji starp kapitāla daļu (akciju) turētājiem.

Šā likuma pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunkts nosaka: “Lai nodrošinātu Rīgas ostas un Ventspils ostas darbības nepārtrauktību:

1) Ministru kabinets un Rīgas pašvaldība līdz 2022. gada 1. septembrim pieņem lēmumu par kapitālsabiedrības dibināšanu Rīgas ostas pārvaldīšanai Valsts pārvaldes iekārtas likumā un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktajā kārtībā. Panākot vienošanos par kopīgas – valsts un pašvaldības – kapitālsabiedrības izveidi, tās pamatkapitālā valsts iegulda Rīgas brīvostas pārvaldei piederošo mantu un aktīvus, bet Rīgas pašvaldība tai piederošo ostas teritorijā esošo mantu un aktīvus, kas līdz šim bija nodoti Rīgas brīvostas pārvaldes valdījumā, ievērojot nosacījumu, ka valstij pieder ne mazāk kā 60 procenti un Rīgas pašvaldībai ne vairāk kā 40 procenti kapitāla daļu (akciju). Kapitāla daļu (akciju) turētāji noslēdz akcionāru līgumu, lai noteiktu un precizētu kapitāla daļu (akciju) turētāju tiesības un pienākumus un noteiktu atbildību saistībā ar kapitālsabiedrības kopīgu pārvaldību;

2) akciju sabiedrības “Ventas osta” pamatkapitālā līdz 2022. gada 1. septembrim Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktajā kārtībā valsts iegulda Ventspils brīvostas pārvaldei piederošo mantu un aktīvus un, ja tiek panākta vienošanās ar Ventspils pašvaldību par tās dalību kapitālsabiedrībā, Ventspils pašvaldība iegulda tai piederošo ostas

teritorijā esošo mantu un aktīvus, kas līdz šim bija nodoti Ventspils brīvostas pārvaldes valdījumā, ievērojot nosacījumu, ka valstij pieder ne mazāk kā 60 procenti un Ventspils pašvaldībai ne vairāk kā 40 procenti kapitāla daļu (akciju). Kapitāla daļu (akciju) turētāji noslēdz akcionāru līgumu, lai noteiktu un precizētu kapitāla daļu (akciju) turētāju tiesības un pienākumus un noteiktu atbildību saistībā ar kapitālsabiedrības kopīgu pārvaldību.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums un faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, kā arī lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 3. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu par likuma atbilstību Satversmei, kā arī Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, ir ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem. Pieteikumu ir parakstījuši divdesmit divi 13. Saeimas deputāti. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota katras tiesību normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. panta pirmajai daļai. Proti, minētā norma kopsakarā ar šīs hartas 4. panta trešo daļu paredz vietējai varai kompetenci lemt par tās teritorijas iedzīvotāju interesēm, savukārt valsts iejaukšanās vietējās varas realizācijā nedrīkst būt patvaļīga, tai jāatbilst samērīguma principam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pašvaldības princips izriet no Satversmes 1. panta kopsakarā ar Satversmes 101. panta otrās daļas pirmo teikumu (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 16. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2007-21-01 8. punktu*).

Pieteikumā ir atreferēts Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. panta pirmās daļas saturs un šīs hartas paskaidrojošais ziņojums, kā arī ietvertas atsauces uz Satversmes tiesas atziņām par Saeimas un Ministru kabineta rīcības brīvību, īstenojot administratīvi teritoriālo reformu. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādas prasības Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. panta pirmā daļa konkrētajā gadījumā izvirza papildus Satversmes 1. panta un 101. panta otrās daļas pirmā teikuma prasībām.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. panta pirmajai daļai neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7. Pieteikumā ir norādīts pieteikuma iesniedzējs, institūcija, kas izdevusi apstrīdētās normas, un prasījums Satversmes tiesai. Pieteikuma iesniedzējs ir sniedzis lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un 101. panta otrās daļas pirmajam teikumam.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un 101. panta otrās daļas pirmajam teikumam atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Ostu likuma 4. panta trešās daļas 1. punkta, 4. panta devītās daļas, 7. panta 1.¹ daļas, kā arī pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunkta atbilstību Satversmes 1. pantam un 101. panta otrās daļas pirmajam teikumam” pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 90/2022), kuru iesnieguši divdesmit divi 13. Saeimas deputāti.

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2022. gada 25. jūlijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par Ostu likuma 4. panta trešās daļas 1. punkta, 4. panta devītās daļas, 7. panta 1.¹ daļas un pārejas noteikumu 16. punkta 1. un 2. apakšpunkta atbilstību Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. panta pirmajai daļai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina